

1987, 27. října – Sdělení VONS č. 697 „Michal Mrtvý znovu odsouzen“ o soudním jednání u Okresního soudu v Olomouci s Michalem Mrtvým a jeho opětovném odsouzení pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi a pro přípravu trestného činu pobuřování k podmíněnému trestu odnětí svobody a o policejních zásazích proti některým občanům majících za cíl zabránit jejich účasti na soudním jednání.

Dne 23. 10. 1987 proběhlo před senátem Okresního soudu v Olomouci za předsednictví JUDr. Josefa Horníka odročené hlavní líčení v trestní věci proti Michalu Mrtvému. Jak jsme informovali (viz naše sdělení č. 551, 579, 584, 591, 612 a 689)¹, byl mladý katolík M. Mrtvý po téměř sedmiměsíční vazbě tímtéž soudem (29. 10. 1986) uznán vinným trestným činem maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi (§ 178 tr. z.) a přípravou k trestnému činu pobuřování (§ 100, odst. 1a, b a odst. 3 tr. z.) a odsouzen k 13 měsícům s podmíněným odkladem na tři roky. Krajský soud v Ostravě však dne 10. 12. 1986 vyhověl odvolání prokurátora, rozsudek olomouckého soudu zrušil a vrátil věc olomouckému prokurátorovi k došetření. V nově vypracované obžalobě ustoupil okresní prokurátor JUDr. Jaroslav Voda od své původní přísnější právní kvalifikace (dokonaný trestný čin pobuřování) – tím současně opravujeme nepřesnost ve sdělení č. 689² – nicméně se dožadoval nepodmíněného trestu odnětí svobody.³ Senát JUDr. Horníka nakonec vynesl rozsudek, jímž se M. Mrtvý shledává vinným výše uvedenými trestnými činy a odsuzuje se k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem na dva roky – jediná věcná změna byla odůvodněna tím, že od původního rozsudku uplynul právě rok.⁴ Obžalovaný i prokurátor si ponechali lhůtu k odvolání.⁵

Jak známo, měl se M. Mrtvý údajného trestného činu maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi dopustit tím, že rozmnožil a rozšiřoval náboženskou literaturu, přesněji trestné přípravy k pobuřování pak tím, že ve 250 exemplářích

rozmnožil (leč nerozšířil) stať dr. Eriky Kadlecové Oživení zájmu o náboženství. Jako nové důkazy bylo při tomto hlavním líčení konstatováno jen dobrozdání Sekretariátu pro věci církevní při ministerstvu kultury a odborné vyjádření Ústředního církevního nakladatelství (mnohomluvně a chaoticky dosvědčující skutečnost, že tisk i dovoz náboženské literatury je podle zákona výlučně v jejich kompetenci – a že ji nehodlají ani tisknout, ani dovážet)⁶ a dopis dr. Eriky Kadlecové okresnímu soudu, končící téměř zoufalou větou: „Jakožto občanka našeho státu považuji za absurdní, že by mohl být socialistickým soudem odsouzen věřící katolík za pokus o rozšiřování marxistické studie o religiozitě.“⁷

Michal Mrtvý již v úvodu hlavního líčení konstatoval: „... nabyl jsem přesvědčení, že soudní líčení je součástí protináboženské kampaně a rozsudek je předem stanoven. Proto odmítám jakoukoli výpověď a jako věřící křesťan se odevzdávám do vůle Boží.“ Na tomto stanovisku setrval po celou dobu hlavního líčení a důrazně je rozvedl ve své závěrečné řeči.⁸ Prokurátor používal obligátního falešného argumentu: jakákoli kritika zřízení je automaticky důkazem nepřátelství vůči zřízení.

V závěru své řeči prokurátor citoval Gottwaldovo: republiku si rozvracet nedáme.

Vlastní hlavní líčení probíhalo vcelku korektně, rozsudek je relativně mírný, soudního jednání se zcela neobvykle mohlo zúčastnit cca 65 přátel obžalovaného. Při zdůvodňování rozsudku se JUDr. Horník triumfálně obracel na přítomnou veřejnost s tím, že je vítaným svědkem demokratičnosti a konciliantnosti čs. soudního řízení.

S těmito nesporně pozitivními fakty ostře kontrastovala atmosféra, kterou okolo tohoto procesu vytvořily orgány SNB. Řadě přátel obžalovaného byla na den procesu dodatečně zrušena dovolená, jiní byli střeženi ve svých bytech a bylo jim zabráněno je opustit. Cca 15 občanů bylo zadrženo přímo v soudní budově, byli různě šikanováni (p. Adamík⁹ utrpěl srdeční záchvat a musel být hospitalizován) a nakonec odvezeni do sousedního města a asi po třech hodinách propuštěni. K nejdrastičtějšímu incidentu došlo po vstupu paní Dany Mrtvé, manželky obžalovaného, manželů

Šavrdových¹⁰, profesora Liberdy¹¹ a několika dalších osob do soudní budovy. Asi dvacetičlenné komando mužů v uniformách SNB a v maskovacích vojenských pláštích je bez důvodu, bez výstrahy či výzvy napadlo obušky a pěstmi. Těhotná paní Mrtvá byla sražena ze schodů. Když na volání napadených přispěchali na pomoc další přátelé ze soudní síně, úderné komando se rychle stáhlo.

Pokládáme za politováníhodné porušení čs. zákonů a přijatých mezinárodních paktů, že někdo může být odsouzen do vězení za pouhé rozšiřování informací. Za mimořádně alarmující však pokládáme skutečnost, že navzdory ústavou postulované nezávislosti justice se výkonné orgány mohou přímo v soudní budově dopouštět brutálních excesů – a že jsou si zřejmě zcela jisty svou beztrestností.¹²

Informace o Chartě 77, r. 10, 1987, č. 15, s. 12–13.

POZNÁMKY

- ¹ Dokumenty č. 554, 582, 587, 594, 615 a 692. K případu Michala Mrtvého viz dále sdělení VONS č. 593, 595, 692, 705, 716 a 784, dokumenty č. 596, 598, 695, 692, 708, 719 a 788.
- ² Dokument č. 692.
- ³ Obžaloba je uložena in: OS v Olomouci, soudní spis k případu Michala Mrtvého, spis. zn. 1 T 151/87; též LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. I/2, kart. 36.
- ⁴ Rozsudek vynesený senátem Okresního soudu v Olomouci složeným z předsedy JUDr. Josefa Horníka a soudců z lidu Rudolfa Korce a Marie Kyselé 23. 10. 1987 viz in: OS v Olomouci, soudní spis k případu Michala Mrtvého, spis. zn. 1 T 151/87; též LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. I/3, kart. 36.
- ⁵ Mrtvý podal proti rozsudku odvolání s rozsáhlým zdůvodněním 2. 11. 1987, jeho manželka Dana Mrtvá téhož dne a sestra Drahomíra Venkrbcová dne následujícího. Odvolání jsou uložena in: OS v Olomouci, soudní spis k případu Michala Mrtvého, spis. zn. 1 T 151/87; odvolání M. Mrtvého a Dany Mrtvé viz též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. I/3, kart. 36.
- ⁶ Vyjádření ředitele sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR Františka Jelínka z 25. 6. 1987 a ředitele Ústředního církevního nakladatelství dr. Jiřího Kafky z 10. 6. 1987 viz in: OS v Olomouci, soudní spis k případu Michala Mrtvého, spis. zn. 1 T 151/87.

- ⁷ V dopisu Eriky Kadlecové Okresnímu soudu v Olomouci vyjadřující její osobní stanovisko k trestnímu stíhání M. Mrtvého ze 7. 2. 1987 bylo též uvedeno: „*Chci prohlásit, že výše uvedený text nebyl žádným státním ani stranickým orgánem kritizován nebo odsouzen jako protistátní nebo společensky škodlivý. V opačném případě bych musela být jakožto autorka volána k zodpovědnosti, tím více je nepochopitelné, že by měl být stíhán mladý člověk, který jej pouze přečetl a rozmnožil. Navíc jsem přesvědčena, že s myšlenkami v textu vyjádřenými se jako věřící nemohl ztotožňovat a že jej tudíž chápal jen jako studijní materiál a podklad k diskusi.*“ Dopis viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. IV/3, kart. 36.
- ⁸ Úvodní slovo M. Mrtvého a jeho závěrečnou řeč viz in: tamtéž, sign. II/1, kart. 36.
- ⁹ Celým jménem František Adamík.
- ¹⁰ Celým jménem Dolores a Jaromír Šavrdovi.
- ¹¹ Celým jménem Vladimír Liberda.
- ¹² K průběhu soudního jednání u Okresního soudu v Olomouci 23. 10. 1987 a policejnímu zásahu proti jeho účastníkům viz zprávy uložené in: LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. IV/2, kart. 36. Mluvčí Charty 77 Jan Litomiský, Libuše Šilhánová a Jan Vohryzek zaslali 5. 11. 1987 dopis předsedům vlády ČSSR a ČSR a také ČTK obsahující protest proti domovním prohlídkám v bytech a na pracovištích signatářů Charty 77 ze dne 22. 10. 1987 v Praze, proti občanům snažícím se v Olomouci zúčastnit soudního jednání s Michalem Mrtvým a proti dalším osobám (dokument Charty 77 č. 66/87). CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 2, Praha 2007, s. 948–949. Stížnost Generální prokuratury ČSSR na nezákonný postup příslušníků StB proti jeho osobě související se snahou zabránit mu v účasti na procesu s M. Mrtvým napsal 24. 11. 1987 olomoucký občan P. Fráňa. LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. IV/5, kart. 36.
- Michalu Mrtvému se dostávalo projevů solidarity z domova i ze zahraničí. Podporu mu vyjádřil mj. arcibiskup pražský kardinál František Tomášek v dopisu ze 4. 11. 1987. Tamtéž, sign. IV/4, kart. 36.
- Jeho případem se zabývala v zahraničí mj. Keston College, viz článek „Retrial of Czech Catholic Activist“ in: *KNS Newsdesk*, 1987, č. 285 (8. 10.), s. 16; článek „Police Harassment at Trial of Czech Catholic Activist“ in: *KNS Newsdesk*, 1987, č. 286 (22. 10.), s. 2; článek „Update on Trial of Czech Catholic Activist“ in: *KNS Newsdesk*, 1987, č. 287 (5. 11.), s. 10; článek „Mrtvý’s Supporters Protest at Police Brutality (Czechoslovakia)“ in: *KNS Newsdesk*, 1987, č. 290 (17. 12.), s. 10–11; článek „Czechoslovak Christians Mark Human Rights Day“ in: *KNS Newsdesk*, 1989, č. 317 (19. 1.), s. 11–12; článek „Sentence passed on Moravian Catholic activists“ in: *KNS News Roundup*, 1989, č. 321 (16. 3.), s. 14. Tyto články jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 222, sign. IV/8, kart. 36.

Aktivista československého pracovního výboru Mezinárodní společnosti pro lidská práva (IGFM) E. Mensdorff-Pouilly zaslal 2. 6. 1987 žádost zemskému hejtmanovi Vídně o intervenci ve prospěch vězňů Františka Adamíka, Petra Pospíchala a Michala Mrtvého při jeho cestě do Československa. Tamtéž, sign. IV/6, kart. 36. Československý pracovní výbor vypracoval dokument „Neue Meldungen aus der ČSSR“ obsahující informaci o policejní preventivní akci v souvislosti s očekávanými protesty proti odsouzení Michala Mrtvého a texty sdělení VONS č. 683 o případu Otakara Formana a č. 703 o případu Jaroslava Štekl. Tamtéž, sign. IV/9, kart. 36.